

ügyünk érdekében szívós odaadással addig küzdött, míg fáradóságait siker koronázta.

Rónay Antal nemcsak mint tisztviselő, hanem a társadalomban is felette népszerű egyéniség volt, akinek bölcs tanácsait a város és vármegye is többször kikérte.

Nyugalombavonulása után Ung vármegye nagybereznai választókerülete munkapárti programmal képviselőjévé választotta s mint ilyen, pártjának számottevő, érdemes tagja volt s haláláig a Tisza István Társaskörnek köztiszteletben álló tagja maradt.

Fiatal korában az erdészeti irodalom terén is tevékenyen működött s az „Erdészeti Lapok”-ban részint saját neve, részint Rút Antal, részint pedig R. A. jelzéssel jelentek meg számottevő, értékes tanulmányai.

Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

B. E.

A felvidéki erdőbirtokreform rejtett veszedelmei

A létért, a mindennapi kenyérért való gyötrelmes küzdelmünkben, — szervezetlenségünkben és fejvesztettségünkben, — a hagyományos nemtörődömségen kívül — a belső feladatok megoldatlan tömegében látom okát annak, hogy oly kevés szó hallik a mi egykori szép erdőségeinkről, kintrekedt véreink szánalomraméltó sorsáról.

Pedig mi volna természetesebb, mint örökösen erről beszélni, elszakított erdeink és szaktársaink sorsával törődve, lépésről lépésre közeledni elképzelt ideálunk, régi nagyságunk felé.

Erdeink elvesztése óta azonban úgy éltük át ezt a néhány esztendő, *mintha mi se történt volna.*

Egy-két sűgva-bűgva kimondott titokzatos szó, néhány elkeseredett hangulatú cikkecske, egy-két átutazó szaktársunk kétségbeejtő vagy bizakodó elbeszélése... az egész, ami ezzel a fájdalmas veszteséggel szemben eddig részünkről megnyilvánult.

Bizony odaát nem tétlenek. Emellett minden egyes ténykedésük, vagy ami húsunkba és vérünkbe vág, vagy jövő boldogulásunk létalapjait érinti.

Ellenségeinknek is el kell ismerniök, hogy természetes, ha tőlünk elszakított, egykor gonddal ápoltt erdeink, szívünkön nevelt szaktársaink sorsával törődünk.

A trianoni béke revíziójába vetett feltétlen hitünk és bizalmunk egyenes kötelességünké teszi ezt a törődést, mert elsősorban a mi szemeink hivatottak meglátni és értékelni a nemzeti vagyonnak azt a mérhetlen károsodását, amely a megszállott részeken űzött féktelen erdőpusztítások következményeként annak idején a mi kárunkra jelentkezni fog.

Bevégzett tények elé állítva, — ma tehetetlenül kell nézünk a *Kárpátok* erdőségeinek gyarmatszerű kihasználását, féltve őrzött erdeink fatökéjének kíméletlen pusztítását.

Közismert dolog, hogy a Kárpátokban űzött lelkiismeretlen fakihhasználásoknak káros következményeit a Magyar Alföld szenvedni meg, a faspekulánsok összehabzsoltt milliói után az alföldi földműves milliárdokra menő drága bért fizet.

Több oldalról hírlik, hogy *most* igen nagyarányú, gyarmatszerű erdőpusztítás folyik az *Erdős Kárpátokban*, amely erdőpusztításnak mértékét magában véve már *csak az a körülmény is növeli*, hogy a csehszlovák kormány a hirhedt földreform után *most* akarja végrehajtani az *erdőbirtokreformot*.

Hogy fogalmunk legyen, mi történik odaát a mi szép erdőségeinkkel, milyen kálváriát kell végigszenvedni ott erdőbirtokosainknak, hogy tudomást szerezzünk arról a fontos hivatásról, amely egyik-másik kintrekedt lelkes szaktársunknak odakint osztályrészül jutott, de legfőképen azért, hogy az illetékes tényezők és a magyar erdészirtársadalom figyelmét felhívjam a *felvidéki erdőveszedelemnek* erre a legújabb megnyilvánulására, ízelítőül közlöm *Toperczer* Dezső főerdőmérnöknek, a stomfai uradalom vezető erdőtisztjének a pozsonyi „Híradó” 1927 május 7-iki számában közreadott idevonatkozó ismeretét.

Jóllehet, a közleményben tárgyaltak azóta némileg módo-

sultak, illetőleg az alább szintén közzétett ú. n. *pöstyéni rezolúcióban* kifejezésre jutott álláspont érvényesítésére — mint halljuk, — az intézőkörök ma már kevesebb hajlandóságot mutatnak, — azok közreadását erdészettörténelmi szempontból is kívánatosnak tartottam:

Toperczer közleménye ekként szól:

A mezőgazdasági birtokreformnak közeledő bevégzésével mindinkább aktuálissá válik az erdőbirtokreform, amelynek a most érvényben lévő törvények értelmében történő keresztülvitele soha ki nem heverhető nemzeti kárt eredményezhet a csehszlovák államban, ahol az erdőterület az állam összterületének 33 százalékát teszi ki. Ennek tudatában vannak az érdekelt körök, de tudják az állam vezető emberei is, amiért a múlt év folyamán megalakult a szakemberekből álló, úgynevezett tanácstestület, amelynek hivatása volt megadni azokat az irányelveket, amelyek szerint az erdőreform az összérdek tekintetbevételével hajtható végre. Ebben a tanácsban képviselve volt a földművelésügyi minisztérium és az iskolaügyi minisztérium érdekelt osztálya, az állami statisztikai hivatal, a brünni és prágai erdészeti főiskola tanárai, a csehszlovák központi erdészeti egyesület, a német erdészeti egyesület, a szlovenszkói erdőgazdaságok szövetkezete, míg a magyarságot ebben a tanácsban én képviseltem. A földhivatal többszöri meghívás és ígéret ellenére nem küldött ki képviselőt. A tagok száma 32 volt, de szavazati joggal csak 23-an bírtak. Nehéz küzdelembe került, míg az első gyűléseken a németekkel együtt sikerült kivívni azt, hogy az erdőbirtokreform minden nemzetiségi színezettől mentve legyen, aminél segítségünkre voltak az összes főiskolai tanárok s különösen Sigmund dr., a tanács elnöke, akinek köszönhető az, hogy mind a német, mind a magyar képviselők szavazati joghoz jutottak s hogy a tárgyalásokat tisztán erdőgazdasági, nem pedig nemzetiségi szempontból vezették.¹⁾ Minden tag külön értekezést dolgozott ki, minden pontra vonatkozóan s így nem csoda, hogy az értekezések száma kiteszi a 350-et, ami hatalmas és megbecsülhetetlen munka eredménye.

Ez a tanács egy esztendei, havonkénti gyűlésezés után ez év április hó 8-án és 9-én hozta meg szavazás útján ama határozatokat, amelyeket közölt a törvényhozó testületekkel s amelyeket röviden az alábbiakban foglalhatok össze:

¹⁾ Minden ígéret és biztatás ellenére is, a közelmúlt tapasztalatokból ítélve, erre az a véleményem, hogy a nemzeti szempontokat a csehszlovák kormány minden körülmények között érvényesíteni tudja és fogja még akkor is, ha azok az *erdőgazdasági szakszempontok*” köpönyegébe lesznek bujtatva.

Amennyire nemzeti és politikai szempontokat szolgált a megszállott részekben a *földreformtörvény*, éppen úgy elsősorban politikai és nemzeti szempontok lesznek azok, amelyek az *erdőbirtokreform* végrehajtását szorgalmazzák.

(Szerk.)

Mivel az erdők államosítása¹⁾ révén az erdők gazdaságilag magasabb színvonalra való emelése nem várható, a köztársaság erdőségeinek csupán 25 százalékáig való államosítását hozta a tanács javaslatba, amennyiben a közérdekek így védhetők meg legjobban. Megjegyzem, hogy Szlovenszkóban az állami erdők 37.7, Ruszinszkóban pedig 64.8 százalékkal máris képviselve vannak. Az államosítás után elsősorban jönnének tekintetbe a *tartományok*, a pénzügyileg jól szituált városok s azok a községek, amelyek az új erdőt részint már meglévő erdejük arrondírozása végett kívánják, vagy teljes erdőegységgel általában erdőhöz akarnak jutni s amelyek biztosítani tudják nemcsak a szakszerű erdőgazda-

¹⁾ Vagyis az általánosságban lefoglalt erdőknek az állam részére való megváltása.

Tájékozásul felemlitem, hogy lefoglalás alatt az erdőknek zár alá vételét kell érteni, ami a *szabad forgalom megakadályozását* jelenti. Ez vonatkozik: az eladásra, megterhelésre, felosztásra, kivéve az örökösödés útján való felosztást. A szabad forgalom korlátozása tulajdonképpen már a forradalmi nemzetgyűlés 1918 november 9-én kelt intézkedésével megtörtént, később azonban az ú. n. lefoglalási törvény (215—1919. sz. IV. 16.) intézkedett a lefoglalás mértékéről.

Az utóbb idézett törvény 2. §-a szerint egy személy (házastársával közösen) 150 hektárnál nagyobb mezőgazdasági földbirtokot (szántó, rét, kert, szőlő, komlókert) nem bírhat, általában véve földbirtoka 250 hektárnál nagyobb nem lehet. Ennélfogva esetlegesen meglévő 150 hektár mezőgazdasági földbirtok mellett az ősi birtokos csak a különbözetet, vagyis 100 hektár erdőt és *legelőt* tarthat vissza.

A többi földbirtoka kisajátítás tárgyát képezheti.

A törvény 11. §-a némileg kitolja ezt a szűk keretet, amennyiben, ha a helyi szükség megengedi, ha az okszerű gazdálkodás, a mezőgazdasági ipar, városok gazdálkodása megköveteli, ez a felmentett terület 500 hektárig terjedhet.

Még egy lehetőség volt a megtartható földbirtok mértékének kitolásához, t. i. a felosztási törvény (81—1920. I. 30.) 20. §-ában megjelölt esetekben: a természeti emlékek, műemlékek, természeti szépségek megmentése jogcímén.

Természetesen ez a lehetőség nem egy erdőbirtokosnak nagy anyagi áldozatába került.

Hogy pedig az erdőbirtok megváltása egyértelmű lesz az erdőbirtokosok tönkretételével, az abból az egyszerű tényből is kiviláglik, hogy a megváltási ár megállapításánál az 1913—1915. évi forgalmiárak átlaga veendő figyelembe, (a háború előtti ár a háború utáni valutában), ami azt jelenti, hogy ha reálisan is becsülnék meg az erdőt, akkor is erdőbirtokos az erdő valódi értékének csak egyheted részét kapná meg, miután a cseh-szlovák koronának vásárló ereje a békebeli aranykoronának csak egyheted részét teszi.

Ezt a megváltási összeget se kapják kézhez, hanem beírják az állami adóssággönyvbe, amely tartozás után eleinte 3 százalék kamatot fizetnek, most 4 százalékot.

Úgy tudjuk, hogy a megváltási árakra vonatkozó tabellák is igen aránytalanok, amire nézve *Toperczer* cikke is kiterjeszkedik.

(Szerk.)

ságot, hanem azt is, hogy az erdők nem lesznek spekulációk és politikai befolyások áldozatai. A zsupák részére való erdőkiosztás, tekintettel az új közigazgatási beosztási tervezetre, nem jön tekintetbe. A magánerdőbirtokok fenntartása az állam nemzetgazdasági érdeke, azonban a jövőben az 5000 hektárnál nagyobb erdőbirtokok keletkezése ne legyen engedélyezve. A *lefoglalás alól* azonnal felszabadítandók volnának az ezer hektárig terjedő erdőbirtokok, amennyiben azok életképesek, valamint megállapítandó lenne az, hogy a jól kezelt és tipikus erdőbirtokok ne alkossák a *felosztás* tárgyát. Ezeket a területeket a csehországi viszonyokra állapították meg, amiért is Szlovenszkóra és Ruszinszkóra az ezen viszonyoknak megfelelő aránylagos terület jönné tekintetbe. Ezzel kapcsolatosan hatályon kívül volna helyezendő a birtoktörvény 11. §-a, amely 250, illetve 500 hektárban állapítja meg a birtokmaximumot. Követeli a tanács, hogy a tárgyalások során mindenkor szakemberek legyenek jelen, hogy az iskolaügyi minisztériumot mindenkor hívják meg és sürgette a patronátusi terhek törvényes rendezését.

Állást foglalnak az erdők feldarabolása, parcellázása, vagyis az úgynevezett kis erdőbirtokok keletkezése ellen, amiért is egyesek és szövetkezetek ki lennének zárva az erdőben való részesedés alól. Köztudomású ugyanis, hogy minél kisebb az erdőbirtok, annál kisebb az erdőtalaj túlságos kihasználása miatt az átlagnövedék. Így például egy hektártól 10 hektárig terjedő erdőbirtokon az évi átlagnövedék 2.4 köbméter, 10 hektártól 250 hektárig 3.1 köbméter, míg a nagybirtoknál ez az átlag 4—5 köbmétert tesz ki, vagyis hektáronként 1.3—1.5 köbméterrel kevesebb a növedék a kiserdőnél, ami Csehszlovákiában 120,000.000 koronás veszteséget jelent, amely körülmény nemzetgazdasági szempontból nem vehető közömbösen. Szövetkezetek létesítése csakis akkor volna megokolva, ha azok kis erdőbirtokosoknak önkéntes belépése által, tisztán a közérdek szempontjából keletkeznének. Különösen megakadályozandó az újabban sokat emlegetett erdészeti szövetkezetek megalakulása, amelyeknek céljuk az erdők kihasználása, nem pedig az erdők fenntartása, vagyis céljaik éppen ellentétesek az *erdőreform intencióival*. A *vagyondézsma*¹⁾ szülő fizetéseknek addigra való elhalasztását kértük, amíg a reformot teljesen keresztül nem viszik és hogy a vagyondézsma csak akkor legyen esedékes, ha az állam megfizeti a megváltási összeget. Javaslatba hoztuk ezenkívül a vagyondézsmanak áthárítását az új tulajdonosra.

Az erdők értékelésére vonatkozóan javasoltuk, hogy a birtoktörvény 42. és 43. §-aihoz tartozó becslési táblázatok a helyi viszonyoknak megfelelően legyenek megváltoztatva, hogy a becslés a gyakorlatban szokásos becslési eljárással legyen foganatosítva, hogy a talaj minőségi osztálya nem a kataszter, hanem a fatömegbecslés eredménye alapján legyen megállapítva, hogy a kisajátítási ár kiszámítása igazságos, az állam nivójának megfelelő legyen. Mert a mostani táblázatok szerint például egy

1) A vagyondézsma óriási teher, a vagyon 60—66 százalékát eléri. Az erdőknél nem hozadéki, hanem a forgalmi értéket vették figyelembe. Akárhány esetben megtörténik, hogy a *vagyondézsma meghaladja a vagyontárgy tényleges értékét*, miáltal az közönséges elkommunizálásnak tekinthető. Hogy ez így van, magával a vonatkozó rendelkezésekkel igazolható, mert a rendelet maga tartalmaz az ilyen esetekre orvosló szankciót.

(Szerk.)

hektár bükkerdő-talaj értéke 142—376 korona, egy hektár erdeifenyő-talaj értéke 222—718 korona, holott köztudomású, hogy az erdei fenyőt csakis a legrosszabb, legsilányabb talajon telepítik meg, míg a bükk az igen jó termőhelyekre került s így megfoghatatlan, hogy miért vették az erdeifenyő talaját értékesebbnek. Az első osztályba tartozó lucfenyő erdősírtési költségei hektáronként 48.21 koronában vannak megállapítva, míg az ötödik termőhelyi osztályba tartozó erdősírtési költségeket 44.73 koronában állapították meg, pedig minden laikus előtt ismeretes, hogy minél rosszabb a termőhelyi osztály, annál többbe kerül az erdősírtési költség. Egy hektár beerdősített és az ötödik termőhelyi osztályba tartozó lucos belekerül 321 koronába, a parlagon heverő terület pedig 277 koronába, ha azonban a fiatalos záródása — mondjuk — csak 0.5, akkor a fiatalosok 160.50 koronába kerülnek, vagyis sokkal kevesebbe, mint a parlagon heverő és meg nem munkált terület. Kértük, hogy a fellebbezési határidőt az erdőértékelést illetően 30 napról 90 napra emeljék fel. Rámutattunk az úgynevezett nagybirtok latifundiális levonások lehetetlenségére, mert hiszen a vagyondézmánál a progresszivitással ez már egyszer megtörtént.

Határozatokat dolgoztunk ki az alkalmazottak átvételére vonatkozóan, mert a szokásossá vált rendszer, amikor az állam az alkalmazottat három hónapi felmondási időhöz kötve veszi alkalmazásába, egyáltalán nem felel meg az állam szociális alapeszméinek. Javaslatba hoztuk a vadtenyésztés, a természeti szépségek, várak stb. fenntartási költségeinek fedezésére szükséges erdőbirtokok felszabadítását a lefoglalás alól.

Tervezeteket dolgoztunk ki egy új erdőtvény megalkotására, az állami erdőbirtok ellenőrzésére, valamint az alkalmazottak szolgálati szabályzataira vonatkozóan. Hogy a földhivatal mennyire fogja eme javaslatokat tekintetbe venni, azt a közeljövő fogja megmutatni.

Ezideig a földhivatal csakis a statisztikai és egyéb adatok összegyűjtésével foglalkozott, amelyek Cseh- és Morvaországra, valamint Sziléziára vonatkozóan befejezést nyertek, Szlovenszkóra és Ruszinszkóra nézve e munkálatok még nem készek és így a sokat emlegetett kész programról még nem lehet szó, legfeljebb programtervezetről lehet beszélni. A földhivatal újabban Csehországban direkt tárgyalásokat kezd az 1500 hektáron aluli erdőbirtokosokkal, ennek a birtoknak a lefoglalás alól való mikénti felszabadítása tárgyában, amennyiben ez a terület éppen elegendő egy kis racionális erdőgazdaság üzéséhez és — amint értesültem — a földhivatal hektáronként 30 koronát kér eme terület kibocsátásáért hektárjárulék-megváltás címén.¹⁾ Az 1500 hektárnál nagyobb kiterjedésű erdőbirtokosokkal csak informatív jellegű tárgyalásokat akar folytatni a földhivatal, amely tudni akarja, hogy mennyi és mily arányú erdőterületet akar az erdőbirtokos magának megtartani, tekintettel a törvény által megállapított minimumra és tekintettel ama kiadásokra, amelyeket eddig az erdő fedezett, mint például nyugdíjterhek, patroná-

1) Hallatlan! Azért követelni az erdőbirtokostól hektáronként 30 koronát, mert a jogtalan megfosztás csak részben következik be. Képtelenség, hogy milyen jogcímeiket teremtenek az erdőbirtokosok kizsárolására. Ez hasonló a *mútrágya*-adó kivetéséhez, amellyel a múltban az erdőbirtokosokat igen súlyosan megterhelték.

(Szerk.)

tusi terhek, várak, kastélyok, parkok, természeti szépségek, vadtenyésztés stb. fenntartási költségei. Eme terhek pontos ellenőrzésnek lesznek alávetve. Az informatív tárgyalások befejezése után a földhivatal a tekintetbe jövő *erdőigénylőkkel fog* tárgyalni úgy, hogy a két fél követelése alapján a földhivatal kisajátítási tervezetet fog kidolgozni, amelyben fel lesz tüntetve az, hogy melyik erdőbirtokrészt sajátítják ki és melyik szabadul fel a lefoglalás alól. Ennek megtörténte után az erdőbirtokosokat újabb tárgyalásra hívják meg, hogy velük mindenekelőtt szabad egyezkedés alapján a földhivatal által bemutatott kisajátítási tervet elfogadtassák és megállapodjanak az átadásra vonatkozó összes feltételekben. Csehországban ezidőszert a nagybirtokosok igen tartózkodóan viselkednek az ilyen tárgyalásokkal szemben, azzal a megokolással, hogy az úgynevezett önkéntes megegyezés esetén sem érnek el sokkal többet, mint ha bevárják azt az időt, amikor a földhivatal saját belátása szerint végrehajtja a kisajátítást. Miután ma-holnap a szlovenszki és ruszinszki erdőbirtokosoknak is választaniok kell majd, hogy békés megállapodás alapján vagy pedig a birtoktörvény rendelkezései szerint akar-nak-e keresztülesni az erdőreformen, nem mulaszthatom el ama szerény nézetemnek kifejezést adni, hogy minden birtokosnak meg kell kísérelnie a békés megegyezést, mert ha ez nem sikerül, úgy még mindig nyitva áll előtte a másik út. Tudom és magától értetődő, hogy minden erdőbirtokost az az aggodalom tartja vissza az úgynevezett „dohoda” megkötésétől, hogy miért kösse meg azt, hátha az erdőreform nem kerül végrehajtásra, ebben a felfogásukban megerősítik azok, akikre a tizenkettedik órában azután feltétlenül szükség van. Erre nézve viszont azt mondom, hogy a megállapodásban az erdőbirtokos felajánlja erdőbirtokának ama részét, amelyet kontemplál, azzal a kikötéssel, hogy annak átadása ténylegesen csak akkor fog megtörténni, amikor az erdőreform tényleg aktuálissá válik. Azt felesleges megjegyezmem, hogy a földhivatal most, amikor az erdőreform csak kezdő stádiumában van, előbb lesz hajlandó kompromisszum kötésére, mint akkor, amikor a végrehajtás fegyvere segítségével az erdőbirtok tulajdonosává válik.

Mindenesetre nemcsak az erdőbirtokos és az alkalmazottak, de az erdő érdekében is meg kell tenni mindent, hogy az el nem viselhető, anyagi, valamint erkölcsi romlással fenyegető bizonytalanság mihamarább megszűnjék.

Eddig szól *Toperczer* Dezső ismertetése, ennek kiegészítésül közöljük a póstyéni *resolutio* szövegét is, amely úgy tekintendő, mint a tanácsadó testületbe tömörült erdőbirtokosok óhaja.

Úgy halljuk, hogy ma még ezzel szemben is meglehetősen ridegséggel találkoznak.

Az erdőreform keresztülvetésére megalakult tanácsadó testület resolutioja a Csehszlovák Köztársaságban lévő összerdőterületnek legfeljebb 25 százalékig való államosítását tartja megengedhetőnek. Minden ezen túlmenő erdőállamosítás ellen az összes érdekeltnek, különösen azonban az e kérdésben leginkább érdekelt magánerdőbirtokosoknak egyhangúlag állást kell foglalniok, mert hiszen az állam által megalkotott földreformtörvényeinknek — a törvényhozó intenciója szerint — egyedül

és kizárólagos célja az, hogy a mezőgazdasággal foglalkozó egyének földigényszükséglete szociálpolitikai és agrárpolitikai szempontból kielégíthetők. Alábbi javaslatunkat azért tesszük, mivel az *erdőbirtokok jelenlegi jogbizonytalansága* nemcsak magukra az erdőbirtokosokra nézve elviselhetetlen, hanem az erdőüzemi vállalkozásnak és magának a nemzetgazdaságnak is mérhetetlen károkat okoz. A földreformtörvény *expressis verbis* kimondott céljaival az erdőbirtokok *túlságos államosítása ellenkezik*, annál is inkább, mert ezen célba vett terv megvalósítása a racionális erdőgazdasághoz fűződő fontos államérdekek veszélyeztetésével jár és ennekfolytán önmagára az államra nézve is káros.

A földreformtörvények megalkotásakor a törvényhozó nemzetgyűlés törekvése arra irányult, hogy a változott szociálpolitikai viszonyoknál fogva a földműveléssel foglalkozó mezőgazdasági néposztály a lehetőség szerint saját mezőgazdasági területein nyerjen foglalkoztatást s ne maradjon függő helyzetben a nagybirtokoktól. Mivel a földhivatal a mezőgazdasági birtokok parcellázását — már teljesen befejezte, a földigényeseket mezőgazdasági földekhez juttatta, a törvény célját már teljesen elérte. Ezekután tehát, mivel a mezőgazdasági ingatlanokra nézve a földreformeljárás már befejeztetett, az összes igényesek igényei már kielégítettek, úgy erdőgazdasági, mint nemzetgazdasági szempontból feltétlenül szükséges és elsősorban magára az államra szükséges, hogy a meglévő magánerdőbirtokok továbbra is megmaradjanak azon célirányos kezelésben, amely kezelésnek helyességét az évszázadok gyakorlati tapasztalata már beigazolta. Beigazolt tény, hogy erdőgazdasági szempontból rentabilis kihasználhatóság az erdőbirtoknak minél nagyobb komplexumban való meghagyását kívánja. A legilletékesebb tényezők is osztják azon általános nézetet, hogy az erdőbirtoknak olyatén felparcellázása, mint az a mezőgazdasági birtokoknál keresztülvihető volt, teljesen kizárt és a közérdek szempontjából helyrehozhatatlan károkat okozna. Az erdőreformnak illetén keresztülvezetésére sem a törvényhozó, aki a földreformtörvényeket megalkotta, sem pedig az állami földhivatal, aki ezen törvényeket végrehajtja, soha nem gondolt.

Tekintetbe véve azt, hogy Szlovenszkon¹⁾ az összes erdőbirtokok 26.5 százaléka, Podkarpatská Russban²⁾ pedig 55.7 százaléka már ügyis az állam tulajdonát képezi, azt hisszük, teljesen elesik annak szükségesége, hogy a Szlovenszkon és Podkarpatská Russban magánkézen lévő erdősegeken további államosítás keresztülvezettessék, mert az összerdőségek terbevett 25 százalékig terjedő államosítását ezen százalékarányok már ügyis meghaladják.

Ezeknek előrebocsátása után hangoztatni kívánjuk, hogy az alábbiakban körvonalazott egyezségi alapelveket Szlovenszko és Podkarpatská Russ csehszlovák állampolgárságú erdőbirtokosai magukévá teszik. Azoknak alapján hajlandók a kollektive megkötendő egyezséget létrehozni. A külföldi állampolgárságú erdőbirtokosok ugyancsak hajlandók egyezségi alapon tárgyalni, azon kikötéssel, hogy mindaddig, amíg a földhivatallal avagy az illetékes tényezőkkel meg nem egyeznek, teljes egészében fenn tartják a békeszerződésekben biztosított jogait.

1. Hajlandók vagyunk az állami erdők kikerekítésére nélkülözhetet-

¹⁾ Felvidéken.

²⁾ A ruténlakta Kárpátokban.

lenül szükséges és közös megegyezéssel megállapított erdőterületeket az államnak átadni, azzal, hogy a kisajátítást szenvedő magánerdőbirtok gazdasági egysége csorbitást ne szenvedjen, megjegyezvén, hogy az erdőgazdasági egység fogalmát azon birtokterületre kívánjuk alkalmazni, amely szakszerű erdőgazdasági kezelés mellett önmagát jövedelmezően pénzügyileg is fenntartani képes.

2. Hajlandók vagyunk a katonai kincstár esetleges katonai helyi szükségleteit közös megállapodással kielégíteni.

3. Hajlandók vagyunk az erdőgazdasági egység keretein kívül eső erdőterületekből a községnek szükségleteit közös megegyezéssel kielégíteni.

Ezen előfeltételek mellett a következő igényeket támasztjuk:

1. Mindaddig, amíg az erdőreform helyes és célirányos keresztülvezetésére vonatkozó tárgyalásaink a földhivatallal, illetve a kormánnyal be nem fejeződnek, az erdőbirtokreform végrehajtására vonatkozó összes intézkedések felfüggesztessenek.

2. A vagyon- és vagyonszaporulati dézsma behajtása az erdőbirtokokat illetőleg függesztessék fel mindaddig, amíg a pénzügyminisztérium a lefoglalt nagybirtokokat terhelő vagyondézsma közelebbi rendezéséről szóló 1921. évi 323. sz. törvény 8. §-ának 2. pontjában említett hirdetményt ki nem adja.

3. A hektárjárulék arányos leszállítása.

E tekintetben utalunk arra, hogy különösen Podkarpatská Russban az erdőterületek sok helyütt ki nem használhatók és a legelőterületek évi bére sokszor nem tesz ki többet, mint ha.-ként 3 cseh koronát. A birtokot terhelő egyéb adók mellett a 3 cseh koronás hektárjárulék így 100 százalékos megterhelést jelent. A még fennálló hektárjárulék tartozások a jövedelmezőség figyelembevételével legyenek elbírálva.

4. Az erdőbirtokreform alól minden 5000 hektáron aluli erdőbirtok az állami lefoglalás és igénybevétel alól mentesíttessék.

A kedvezőtlen közlekedési, távolsági és értékesítési viszonyokkal bíró bükkösökben, ahol az értékesebb fánemek 25 százaléknál kisebb elegyarányban vannak képviselve, (ilyen különösen a Kelet-szlovenszki és Podkarpatská Russ), a minimum 10.000 hektárban állapíttassék meg.

5. Azon kivételes esetekre, amidőn az állami földhivatal az első három pontban meghatározott birtokleadást a 4. pontban meghatározott minimum megcsorbitásával volna kénytelen eszközölni, kérjük az illetékes tényezők konkrét javaslatait.

6. A 4. pont alatt felsorolt minimumon felül kellő erdőterület hozzáadásával liberálisan és bőkezűen honoráltassanak az erdőbirtokosok következő igényei:

- a) A 20. §. alapján emelendő igények,
- b) a patronátusi terhek kielégítésére vonatkozó igények,
- c) azon igények, amelyek azáltal keletkeznek, hogy egyes erdőbirtokosok a fának ipari feldolgozására ipartelepeket létesítettek és azoknak teljes kihasználhatóságát biztosítani akarják.

7. Egyes személyeknek, vagy újonnan alakult alkalmi szövetkezeteknek, egyesületeknek, részvény- vagy egyéb társaságoknak erdőterület semmi szín alatt kiosztható ne legyen.

Általában mondassék ki, hogy az erdőreform úgy valósítandó meg, hogy az a racionális erdőgazdálkodásnak és a nemzetgazdasági szempon-

toknak csak hasznára lehessen. Tehát a reform alapján csak oly egységek legyenek létesíthetők, amelyek a fenti elveket biztosítják, vagyis tegyék lehetetlenné az erdőterületek felaprózását.

E kérdés elbírálására állíttassék fel a földhivatal mellé, vagy a földhivatalnál *egy tisztán erdészeti szakemberekből álló szakosztály*, melynek felét az állami földhivatal nevezi ki, másik felét pedig az erdőbirtokosság választja és ezen szakosztály tartsa fenn az érintkezést az egyes erdőbirtokosi, vagy erdészeti szakemberi egyesületekkel.

Ugyanilyen módon a földhivatal helyi szerveinél is állíttassanak fel tisztán erdészeti szakemberekből álló tanácsadó testületek, amelyek véleményét a földhivatal kerületi hivatala kikérni és figyelembe venni tartozik.

8. A kisajátítási közérdek fennforgásának szükségét, annak mérvét, a kisajátítandó terület nagyságát és az ezért járó teljes kártalanítási összegnek meghatározását, *független bírói kisajátítási* eljárással kell megállapítani, amely kisajátítási eljárás alapját és lényegét képezné, hogy az illetékes bíróság, a hármas tanácsból álló törvényszék, szakértők meghallgatása útján volna köteles kimondani azt, hogy kisajátítás az illető köztestület, állam stb. javára egyáltalában véve szükséges-e és ha szükséges, ezen szakértői bizottság meghallgatásával állapítaná meg a kisajátítás mérvét, vagyis területi nagyságát és a teljes kártalanítási összeget.

A bírói döntés alapját képező szakértői bizottságban a kisajátítást szenvedő magánérdekeltek egy szakértőt neveznének meg, a kisajátítást kérő állam (vagy egyéb közterület) egy szakértőt nevezne meg, az *országos gazdasági egyesület* egy szakértőt nevezne meg és a bíróság ugyan-csak egy szakértőt jelölne ki. A törvényszék ítéletével szemben II. fokon a tábla s harmad- és legvégsőbb fokon pedig a brünni legfelsőbb törvényszék hozná meg ítéletét, amennyiben az érdekeltek az elsőbíróság ítéletét bármí szempontból önmagukra nézve sérelmesnek találnák.

Követeljük az itt lefektetett alapelveknek törvényhozási szankcióját.

*

Ime, itt láthatjuk erdőbirtokosaink kínos vergődését, akik már hajlandók kompromisszumot is kötni, hajlandók magukat a jogtalanság igájába is behajtani, csak teljesen tönkre ne tegyék őket.

*

A sorok között olvasva, az egész *erdőbirtokreformtörvényben* a báránybőrbe bujtatott farkas meséjét látom megtestesülve.

A legnagyobb veszedelemben forognak felvidéki erdeink, a legvakmerőbb kifosztás előtt állnak felvidéki erdőbirtokosaink, a legszerencsétlenebb sors vár ottmaradt véreinkre.

Az úgynevezett államosításban nem láthatok más tendenciát, mint a cseh nemzeti hatalom, a cseh központi hatalom

megszilárdítására való törekvést, cseh erőfeszítés cseh áldozat nélkül, egyszerűen: megtakarított magyar pénzen.

Az erdőségekben bővelkedő „*Felvidéken*” vezető szerep jut az erdőgazdaságnak, az erdőgazdasággal kapcsolatos erdőgazdasági iparoknak.

Gondoljunk csak Máramarosra!

Egészen tisztában van azzal az erdőgazdasággal közelebb-ről ismerős cseh kormány is, hogy mit jelent az részére, ha az általa tervezett kommunisztikus erdőbirtokreformmal a jelenlegi birtokviszonyokat tökéletesen felborítja, s hangzatos jelzőszavakkal, látszólag *szakszerű megokolással alátámasztott olyan új birtoktípusokat* teremt, amelyekben kizárólag ő lesz az úr, avagy kegyeltje és jutalmazottjai, s ezzel egyben kezében tartja az egész népet is. Mindezt a mai, vagyis legnagyobb-részt magyar erdőbirtokosok, eddig közcélokat szolgáló magyar intézmények vagyonának formális elkobzásával, olcsó pénzen, magyar verejtéken, az áldemokrácia szent nevében.

De aki egy kevésbé is tisztában van az erdőgazdaságok berendezésével, annak természetével, az erdőrendezési, erdőértékelési munkálatok munkamennyiségével és költségeivel, azokkal a jelen esetben különleges módon érvényesülhető külső befolyásokkal... az szinte elborzad egy ilyen tervezet végrehajtásának elgondolásától is.

Bízunk benne, hogy a cseh kormány erdőbirtokreformja legrosszabb esetben a végrehajthatatlanság csődjébe fog fulladni, de feltéve, hogy ha csak megkíséreltetnék is annak végrehajtása, az egész reform ismét csak egy *általános erdőpusztítássá* fajulna.

Legjobb példa erre az a körülmény, amire előbb már hivatkoztam is, t. i., alig hogy megjelent a cseh kormány erdőbirtokreformjának előszele, máris mindenfelé megindul a devastatio — a törekvés — kihasználni mindent, amit csak lehet.

A törpe erdőbirtokoknak egységes üzemtestekké való összefoglalása erdőbirtokpolitikai szempontból ideális teljesítmény lehetne, ha emögött nem a cseh nemzeti centrális politika térhódítása leselkedne.

A nagy erdőbirtoknak merev területi értékhatárok szerint való feldarabolása azonban szakszemponatokkal sem okolható meg.

A csehek nem számolnak azzal, hogy a Felvidéken nincsenek olyan úthálózataink, mint a cseh erdőben, hogy a még megvolt kis felvidéki iparunkat is teljesen tönkretették, nem számolnak azzal, hogy a felvidéki viszonyok között nem lehet ugyanolyan üzemegységekkel számolni, mint amilyenek az ő hazájukban esetleg helyénvalók lehetnek.

Az ilyen természetellenesen képezett erdőbirtoktípusok csak arra valók, hogy megbontva a régi rendet, zavart támaszszanak s eközben újabb lehetőséget teremtsenek az erdőpusztításokhoz.

*

Míg mi itten megmaradt erdőroncsainkat tódozgatjuk, foltozgatjuk, míg erőnket meghaladó anyagi áldozatokat hozunk sivár homokok és szikések termővétételére, addig odaát, elszakított szép erdőségeinket az erdőpusztítás ilyen rejtett veszedelmei fenyegetik.

Ma ezekkel csak összeharapott ajakkal és lekötött kezekkel állhatunk szemben, *figyelni* azonban így is kötelességünk.

Örömmel tapasztalhattuk, hogy a jégkéreg kezd olvadni, hogy a hajnalhasadás folyamata tényleg megindult, hogy akadtak máris igazságszerető, nagybefolyású előkelő idegenek is, akik önzetlenül, a megtépett magyarság szolgálatába állították erőiket.

A visszaélések leleplezésének minden egyes adata egy-egy kapavágás az elszakított talajba, egy-egy csákányütés az akadályok előttünk álló sziklafalába.

Segítsen mindenki, aki csak képes figyelni, bír és tud dolgozni.

Czillinger János.

A *Trachea piniperda*nak a legújabb nagyarányú károsításairól a Németbirodalom erdőfenyveseiben.

Az elmúlt években a német erdőket súlyos katasztrófa érte a *Trachea piniperda* (bagolypille) nagymérvű elszaporodása következtében.

537.000 hektárra, (közel egymillió kat. holdra!) terjedő erdőséget leptek el e pille hernyói az 1923—24. években.